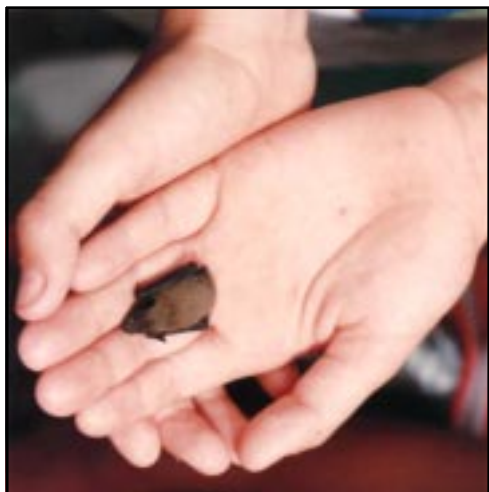

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Nº 3 - segona època - setembre-octubre 1997

PAPERS

del secretariat

Busquem noves maneres d'aprendre

Els mapes conceptuals, entre d'altres.

Un nous curs, una nova reflexió, nous elements de millora.

Després d'un temps de repòs i de vacances, que afavoreix allunyar-se de les grans tensions a què estem tots sotmesos, encetem el curs, i, encara que la mandra s'imposa en el nostre ésser, també se'ns desperta una certa necessitat d'ordenar altre cop la vida i de reemprendre la nostra feixuga ruta per un curs que veiem i endevinem inacabable. Els entrebancs que caldrà d'anar superant: els alumnes difícils, els pares difícils dels nostres alumnes, la preparació de les classes, dels crèdits, la dura, inacabable i avorrida feina de corregir... fa que sigui un veritable esforç això d'haver de començar. Però la superació de tots aquests problemes i la satisfacció d'una bona experiència a la classe ens porta, any rere any, a tornar a intentar d'estar prop dels alumnes...

El bon propòsit que tots tenim quan comencem el curs per mantenir el control del

nostre horari, la serenor i l'equilibri de la nostra vida s'ensorra en la primera reunió difícil en un claustre o amb els pares que reclamen a l'escola el que ells no saben fer.

I és que la nostra feina és així. Impregna tot el nostre ésser i ens esprem fins a l'última gota, la que necessitem per respirar i per oxigenar la nostra ment i el nostre esperit, la que necessitem per poder transmetre serenor i rigor, tolerància i acceptació, autoritat i respecte a tots els qui ens envolten i principalment als nostres alumnes. Ells sí que esperen ansiosos els llibres nous, l'olor de l'escola, els nous professors perquè -diguem-ho clar- ells sí que tenen vacances i la nostra gran feina és que la majoria d'ells deixi de fer-ne.

Cal buscar noves maneres, i és per això que aquest número de PAPERS es dedica als Mapes Conceptuals.

parlem de:

- ❖ ***L'entrevista amb Antoni Badia. (pàg. 2)***
- ❖ ***El XLIV Capítol General de l'EP. (pàg. 3)***
- ❖ ***Una experiència europea. (pàg. 4)***
- ❖ ***Els mapes conceptuals. (pàgs. 5-8)***
- ❖ ***Una bona comunicació millora el rendiment (pàg. 9)***

Mapes conceptuais

Parlem amb Antoni Badia.

Antoni Badia és diplomad en professorat d'EGB, llicenciat en Psicologia i màster en Investigació Psicopedagògica. És psicòleg del departament d'Orientació i professor de Ciències Socials del Col·legi Sagrat Cor, a Terrassa. Actualment està fent la tesi doctoral sobre temes relacionats amb les estratègies d'aprenentatge i la formació del professorat.

1. Com defineixes el mapa conceptual (MC)?

El MC pot ser definit com un procediment que consisteix en una representació gràfica de continguts conceptuals que, presentant la informació sobre un tema de forma esquemàtica, fa explícits tant els conceptes com les seves interrelacions. Usat de forma adequada, pot afavorir l'aprenentatge significatiu de qui l'utilitza.

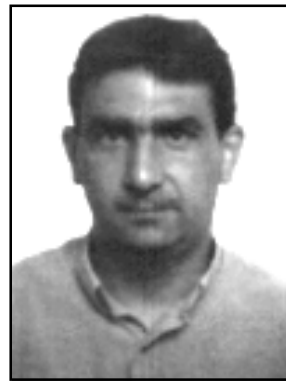
2. Usos estratègics del MC.

L'ús del MC pot variar en funció de l'agent que l'utilitzi, en quin context s'empra i per a quin objectiu es vulgui fer servir. Així, el professor pot utilitzar-lo tant per a tasques de planificació docent com per als processos d'ensenyament-aprenentatge (avaluació de coneixements previs, suport a l'explicació verbal, preguntes d'examen, ...) i l'alumne pot aplicar-lo a la presa d'apuntes, a l'aprenentatge de textos escrits, per preparar l'estudi d'un tema, per exemple.

3. Com ho podem fer perquè els alumnes utilitzin, de forma estratègica, el MC?

És necessari que el professor/a, en primer lloc, i prèviament, hagi transferit suficient coneixement declaratiu, procedimental i condicional sobre els MCs; que, en segon lloc, hagi traspassat als alumnes la regulació externa que realitza perquè així els propis alumnes puguin autorregular, de forma interna, el seu aprenentatge i ser autònoms i reflexius quan aprenen, i, en ter-

cer lloc, que hagi creat contextos a l'aula on l'ús d'aquest procediment, per part de l'alumne, sigui necessari per aconseguir els objectius d'aprenentatge.

4. Els professors que apliquen els MCs, com podrien optimitzar-ne l'ús?

Tenint en compte que l'objectiu final ha de ser que els alumnes utilitzin de forma estratègica (conscient i intencional) aquest procediment en situacions d'autonomia d'aprenentatge, considero els següents punts crítics com a importants en una possible reflexió des de la pràctica educativa:

- Reflexionar sobre quins són els objectius que es volen aconseguir amb la utilització que, tant professor com alumnes, fan del MC. Això ens portaria a especificar per a quins objectius el MC pot ser realment útil i per a quins altres no és tan escaient.
- A partir de l'anàlisi de les habilitats cognitives implicades en la utilització del MC, cal concretar quina/es ajuda/es s'hauria de proporcionar als alumnes perquè aquests aconseguissin aplicar el MC de forma adequada a un context educatiu determinat.
- Planificar, per part del professor, *el quan, com i on* podrien introduir una seqüència metodològica per intentar aconseguir que els alumnes, quan aprenguin, facin posteriorment un ús estratègic del MC.
- Analitzar la millor manera de coordinar les diferents demandes d'aprenentatge dels professors d'un nivell educatiu determinat, de manera que es pugui afavorir en l'alumne la transferència de l'ús dels MCs d'una àrea curricular a una altra.

El XLIV Capítol General de l'Escola Pia

escola pia

Molt resumidament, aquí teniu la primera part del Capítol General.

Tots devem tenir -més o menys- una mica d'experiència de reunions i assemblees. Doncs bé, el Capítol General de l'Escola Pia et dona l'oportunitat de conèixer, en assemblea permanent, amb un grup de 67 capitulars vinguts de 34 països del món, tot i que, en algun d'ells la presència és simplement testimonial. Això possibilita una varietat prou gran i rica de contactes i de contrastos, i constitueix un dels aspectes més interessants de la trobada.

DINS D'UNA GRAN DIVERSITAT, COM ÉS NATURAL, HOM HI PODIA TROBAR UNA GRAN SINTONIA D'AFECTE CORDIAL I D'INTERÈS REAL PER L'ESCOLA PIA.

Tot això expressat, evidentment, en llenguatges molt diversos. I no em refereixo als idiomes, sinó sobretot a les concepcions, a la visió del món, etc. Un diàleg constructiu, amb tanta diversitat, no resulta pas gens fàcil; però en canvi, és enriquidor, malgrat les dificultats.

El treball -com ja és sabut- estava centrat en tres aspectes: avaluar el sexenni passat, elegir el nou equip de govern i dissenyar les grans polítiques per al sexenni que encetem. Pel que fa a l'avaluació, es comprèn que les valoracions siguin ben diferents, segons el medi on vius i les preocupacions i les aspiracions pròpies. La diversitat, doncs, es va fer notar. En canvi, a l'hora d'elegir el nou equip de govern, hi va haver una ampla coincidència. El P. Balcells fou reelegit per tercera vegada amb una majoria de 59 vots d'entre 67 votants, a la primera votació. El seu equip ha estat parcialment renovat i ampliat amb nous col·laboradors, anomenats *delegats del P. General*. Pel que fa al disseny de cara al futur, és on el treball va ser més feixuc i complicat, en part degut a la diversitat ja

Les principals temàtiques

mencionada i, en part, per la dificultat mateixa d'algun dels temes.

Comprenia l'estudi d'uns textos, preparats per unes comissions pre-capitulars, juntament amb algunes propostes presentades reglamentàriament. A més, la fixació de les grans línies polítiques de futur i la seva prioritització. L'estudi dels textos, que eren quatre, va produir el resultat següent. Eliminació del text sobre el *ministeri escolapi*, atès que no satisfecia a l'aula i que era impossible improvisar-ne un de nou. La comissió sobre reforma jurídica va retirar el seu text, donada la impossibilitat d'un estudi exhaustiu i de la manca d'acord previsible, assegurant, en canvi, un compromís en ferm d'estudi complet, encarregat al nou equip de govern. Més fortuna van tenir els textos sobre *el carisma* i *el laïcat*. Tots dos van rebre molts retocs i una nova redacció final, encara per publicar oficialment, essent aprovats per una majoria suficient (per 61 vots a favor i per 43, respectivament).

Per acabar, van ser aprovades 7 grans polítiques per a tot el sexenni, amb 5 subpolítiques cadascuna, sota aquests epígrafs: carisma, ministeri, laics, formació, vocacions, estructures i missions. I encara va quedar una mica de temps per acordar diversos missatges (als escolapis, als altres religiosos i religioses de la *Família Calassància*, als grups de laics, als joves).

I ARA COMENÇA LA SEGONA PART (I MÉS IMPORTANT), QUE ÉS DUR A LA PRÀCTICA ALLO QUE ENS HEM PROPOSAT. ENTRE TOTS HO FAREM TOT!

Ja sabem prou que el Capítol, com les nostres assemblees, són un moment de recentrament i de reflexió molt important, però que necessiten el treball de cada dia, que fa veritablement efectiu tot el que s'ha acordat.

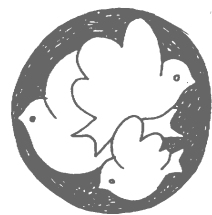
Mans a l'obra, doncs.

Andreu Trilla i Llobera
Provincial Escola Pia de Catalunya

Temps de reflexió...

Deixem-los créixer

Una dona que portava un infant abraçat al seu pit digué: “Parla’ns dels infants”.

I ell digué:

Els vostres infants no són els vostres infants.

Són els fills i les filles del deler de la vida per ella mateixa.

Vénen a través de vosaltres, però no de vosaltres.

Els podeu donar el vostre amor, però no els vostres pensaments.

Car ells tenen els seus propis pensaments.

Vosaltres podeu formar els seus cossos, però no les seves ànimes.

Car les seves ànimes viuen en la casa del demà

i vosaltres no les podeu visitar ni tan sols en els vostres somnis.

Podeu lluitar per ser com ells,

però mai no proveu de fer-los a ells semblants a vosaltres.

Car la vida no torna mai endarrera ni pot deturar-se en l’ahir.

Vosaltres sou els arcs amb els quals els infants són llençats com sagetes vivents.

L’Arquer, Déu, veu el fitó sobre el camí de l’infinit, i us doblega amb la seva força perquè les seves sagetes vagin ràpides i lluny.

Deixeu-vos encorbar joiosament per la mà de l’Arquer.

Perquè Ell, Déu, estima tant l’arc estable com la sageta que vola.

Khalil Gibran - *El Profeta*

El PEA a Europa

El Pla d’Escoles Associades a la UNESCO

El PEA no té una xarxa específicament europea, però alguns projectes internacionals es treballen en l’àmbit europeu. De les diferents iniciatives s’ha celebrat seminaris internacionals amb l’intent d’aconseguir més cohesió. És cert, però, que algunes escoles del PEA, tenen **contactes a nivell de correspondència i la possibilitat de realitzar intercanvis.**

El 1990 a Berlín es va celebrar el Seminari Europeu de Coordinadors/es del PEA. Es presentà el “Projecte Bàltic”, hi participaren escoles associades de Suècia, Noruega, Finlàndia, Polònia, Alemanya i Dinamarca. En aquest seminari es proposà l’elaboració de dos projectes semblants:

- **Projecte “Danubi Blau”**, amb participació d’Àustria, Hongria, Alemanya, Bulgària i Romania.

- **Projecte Mediterrani**, en una primera fase (1991-95) hi participaren: Espanya, Itàlia, Grècia i Xipre. A nivell estatal aquest projecte seria coordinat pel Centre d’Iniciatives i Experimentació per a Escoles (CIEPE) de Torrebónica de Terrassa, l’escola del Mar de Calella de Palafrugell i el Centre UNESCO de Catalunya.

Es treballen tres grans temes:

- El paisatge mediterrani
- El litoral
- El patrimoni cultural i artístic.

Actualment aquest projecte està coordinat pel Centre Educatiu del Medi Ambient Los Molinos, de Crevillente (Alacant).

Pilar Tiers - Escola Pia de Calella

Per què els mapes conceptuais?

mapes
conceptuals

Moda? Ara toca?

ESTAN CANVIANT COSES, COM LES AFRONTEM?

Eulàlia París - Equip de Gestió

La implantació del nou sistema educatiu genera canvis en la nostra manera de fer. Encara que ens costi i siguem reacis a un fer diferent, a poc a poc es va imposant, millor dit, van apareixent diferents maneres (els entesos en diuen metodologies) de fer, i això és bo perquè, en el fons, necessitem eines per respondre a aquesta gran diversitat que és l'aula. La motivació, l'atracció per aprendre, sovint queda lluny de l'aire que respira part del nostre petit i gran alumnat i cada cop més sorpresos, descobrim que no saben elaborar un pensament encadenat d'idees, que no saben aprofundir ni relacionar, que els costa ser creatius i que no reben el que nosaltres els volem donar. Quina desesperació! Però un bon dia fem una provatura, un assaig imaginatiu i introduïm, en el nostre fer rutinari, una petita innovació, una manera d'enfocar diferent i el nostre alumnat, avorrit i distant, descobreix que pot ser protagonista actiu i respon al seu propi aprenentatge. Quina meravella! Sembla que alguna cosa li interessa. És capaç d'aprendre i descobrim que és capaç d'aprendre quan el nostre fer és una mica alternatiu. No li agrada memoritzar perquè no entén, però li agrada buscar i crear a partir de la pròpia descoberta. Tot plegat, sembla senzill. Un mot que amaga un concepte en porta un altre i un altre i un altre i tots ells tenen

una relació, una connexió, alguna mena de lligam, una complementació. Mentre passa tot això s'estructura la ment, s'està pensant i relacionant, s'està aprenent i descobrint i es pot reflectir en un full, es visualitza un contingut elaborat que pot créixer a mida que va creixent l'interès.

La tècnica només és el mitjà per desvetllar i per potenciar, no n'és pas la finalitat i, mica en mica, a mida que la tècnica es perfecciona i es matisa també es va desenvolupant una nova manera d'aprendre, d'entendre, de pensar.

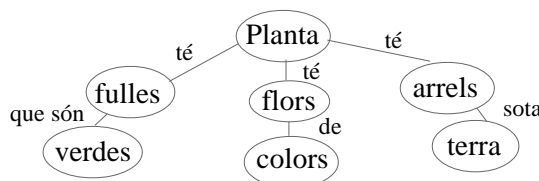
Quan considerem que l'alumnat ja domina el mitjà, podem fer diferents aplicacions del mapa conceptual: una avaluació inicial, la síntesi d'un tema, la comprensió d'un text...

Novak, entre d'altres, és un referent teòric i experimental important. En el seu llibre *Aprendiendo a Aprender*¹ posa de manifest la importància d'aquesta tècnica, de fa temps experimentada, perquè veu que desvetlla noves maneres d'estructurar la ment i converteix, a poc a poc, l'aprendre en un moviment continu, en un anar i tornar constant, en un donar voltes potser en cercles tancats, però en definitiva ajuda a fugir d'una ment assegada que rep sense demanar. Sembla senzill tot plegat. I nosaltres mestres i professors? No se sap ben bé. Depèn de tantes coses!. Potser canviant molt poc es pot aconseguir molt més?

⁽¹⁾ Novak, J. y Gowin, D.B., *Aprendiendo a aprender*. Martínez Roca. Barcelona 1984.

Montserrat Cavallé, de l'Escola Pia Balmes, ha iniciat el treball dels mapes conceptuals a Primària, a fi que els nois i noies vagin entrant en aquest aprenentatge. En posem un exemple.

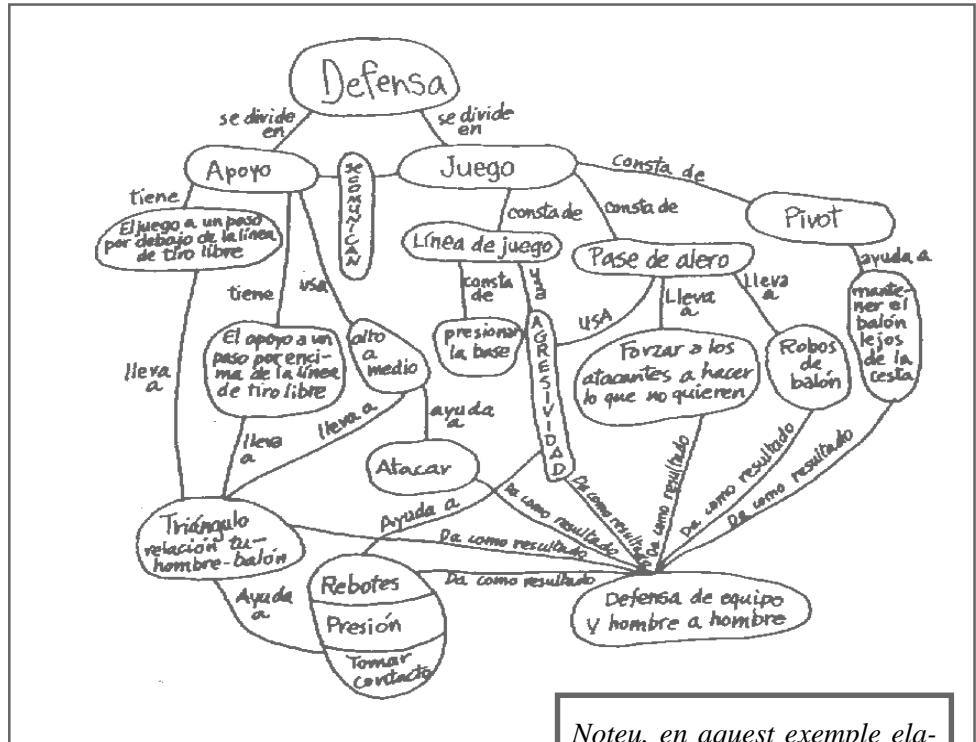
Partint de la proposició: La planta és verda, se seleccionen els conceptes principals i es va buscant altres elements que hi estiguin relacionats i s'elabora el mapa.

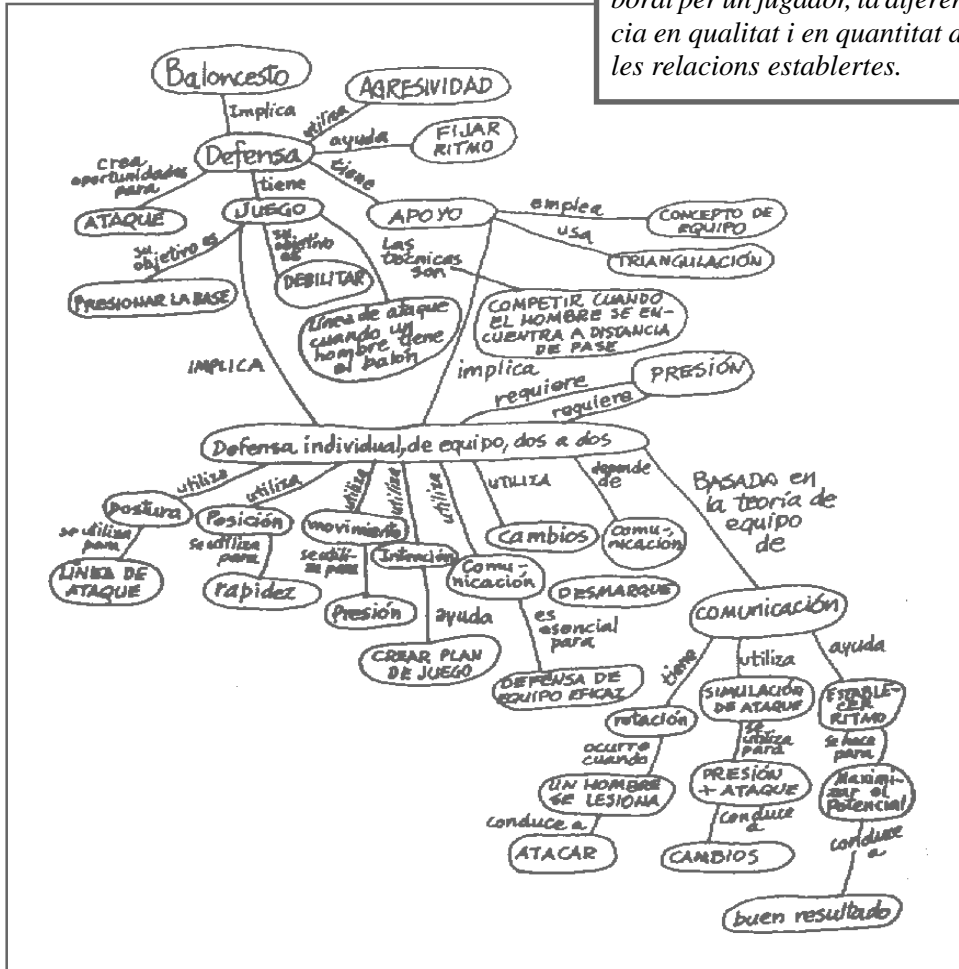
mapes
conceptuals

MAPA CONCEPTUAL PER A UNA ESTRATÈGIA DE JOC

Abans del partit

Noteu, en aquest exemple elaborat per un jugador, la diferència en qualitat i en quantitat de les relacions establertes.

Després del partit

Extret de: Novak, J. y Gowin, D.B., Aprendiendo a aprender. Martínez Roca. Barcelona 1984.

A POC A POC HI ENTREM

Roger Bernet - Escola Pia Sant Antoni

A la nostra escola hi ha tres àrees de secundària on apliquem els mapes conceptuals: Socials, Tecnologia i Experimentals. Malauradament, encara no hem unificat criteris, i el grau d'aplicació és divers.

A Socials i a Experimentals els mapes són força semblants: la idea bàsica està extreta del llibre *Aprendiendo a aprender* de J.Novak i B.Gowin (1.984). Pel que fa a l'esquema, Socials segueix el publicat a la guia didàctica del llibre de text *Escanner* de l'Ed. Eumo, mentre que a Experimentals se segueix les explicacions del Projecte Ciència 12-16 del CDEC, que hem experimentat durant 6 anys. En síntesi, es tracta d'extreure, d'un text, esquema o gràfic, els principals conceptes (substantius) - sovint la llista la pot donar el mestre per tal de dirigir més el mapa -; de decidir quin d'aquests representa el nucli temàtic per tal de posar-lo a l'inici de tot; de decidir quins seran els següents conceptes que es ramificaran directament de l'inicial, procurant que aquestes ramificacions coincideixin amb els principals apartats del tema; a partir d'aquí cal anar col·locant tots els conceptes, relacionant-los amb els anteriors i mantenint sempre una estructura jeràrquica de conceptes més generals a conceptes més concrets; els conceptes cal encerclar-los i unir amb una línia o fletxa aquells que vulguem relacionar; sobre d'aquestes línies hi posarem un enllaç (verb, preposició,...) que ens indiqui el perquè de la relació; per assegurar que el mapa és correcte, caldrà resseguir, des del concepte inicial, totes les línies establertes i veure que tenen coherència; caldrà prendre cura, també, de no repetir mai un concepte.

A Tecnologia, el mapa pren un altre caràcter, tractant-se de reflectir un procés tecnològic que cobreixi una necessitat de l'home. Es parteix del que anomenen Diagrama de Bloc on tenim una caixa amb el concepte i aquesta té una entrada i una sortida, que també són conceptes:

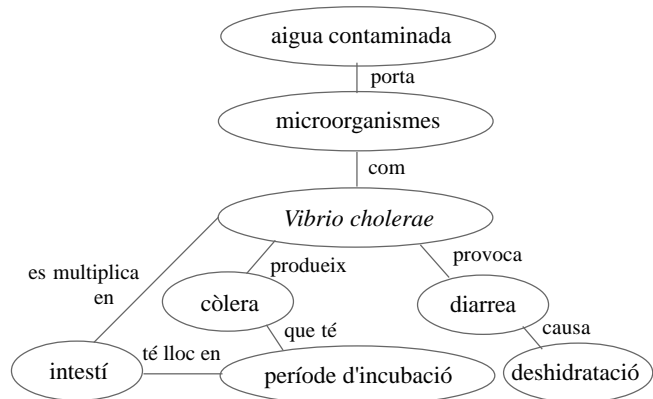

mapes conceptuals

La unió de diferents diagrames de bloc donarà com a resultat un procés i la interrelació entre ells configurarà una estructura semblant als mapes conceptuals de les altres dues àrees.

Hi ha dues qüestions importants: per una banda, la capacitat que adquireix l'alumne de fer mapes i, per altra, l'avaluació del mapa. Diferenciar entre un mapa i un esquema costa als alumnes, també els és difícil no fer mapes d'una sola ramificació, com si fossin una redacció, en la qual es van encerclant els substantius; fins i tot, als alumnes amb més dificultats, els és complex determinar què és concepte i què no. Per això cal introduir els mapes lentament, a partir del primer cicle d'E.S.O., començant amb relacions de dos o pocs més conceptes i donant la llista de conceptes o bé amb diagrames de bloc senzills.

MAPA CONCEPTUAL DE L'AIGUA CONTAMINADA

Extret de: *Projecte 12-16 del CDEC - Dep. Ensenyament Generalitat*

Quant a l'avaluació cal tenir clar que el que anem a veure amb un mapa és com l'alumne té estructurats els conceptes bàsics en el seu cap i que per tant ens trobarem amb tants mapes com alumnes tinguem i possiblement tots tinguin la seva coherència; és difícil posar una nota, potser serà més útil valorar qualitativament aquesta coherència i comprovar, llavors, si l'alumne té clars tots els elements que intervenen en aquell tema, i a partir d'aquí aplicar, amb ell, una estratègia concreta de reforç i/o ampliació.

mapes
conceptuals**UNA ESTRATÈGIA
D'APRENENTATGE***Carme Bartrés - Escola Pia Ntra. Sra.*

Des de la perspectiva de l'aprenentatge significatiu, l'ús dels mapes conceptuals en les Ciències Socials de Secundària és un intent de canviar patrons d'estudi memorístic, per ajudar l'alumne a integrar els conceptes nous amb els que ja havia après, d'una manera significativa; és, per tant, també, una estratègia perquè l'estudiant entengui com es construeix el seu coneixement.

L'elaboració dels mapes conceptuals demana un aprenentatge actiu: tenir clara la idea de concepte; seleccionar els més rellevants d'entre el material oral i escrit; establir jerarquies i relacions entre ells, i representar aquests conceptes i relacions gràficament. Aquesta tècnica obliga l'alumne a concentrar informació i a visualitzar-la, de manera que, en construir el mapa, en ocasions descobreix relacions entre conceptes de les quals, abans, no n'era conscient.

Els usos principals que n'hem fet han estat a Geoeconomia de 2n i a Història de 3r de BUP:

-En l'aprenentatge d'un tema: Com a eina d'avaluació inicial serveix perquè l'alumne reflexioni sobre els coneixements que ja té. L'estratègia seguida és donar un o diversos conceptes clau, amb els quals el noi configurarà la base del mapa, que ampliarà amb altres conceptes i relacions que conegui. Als professors ens permet detectar els continguts conceptuals i les

relacions vàlides i errònies, tant a nivell individual com grupal. Un cop acabat el tema, és útil per al resum esquemàtic del que s'ha après. Convé comparar el mapa inicial i el terminal perquè l'alumne s'adoni del seu progrés i del fet que és una activitat creativa, un recurs obert que creix i es modifica a mesura que s'amplia el coneixement.

-En el treball sobre el significat d'un text: Cal seleccionar textos molt clars i, si són molt extensos, fer un mapa global i d'altres que desenvolupin parts del text. Aquest exercici va servir als alumnes de 2n per detectar incorreccions en el llibre de text (apartats numerats amb un sistema decimal que no responia a una relació d'inclusivitat correcta), amb la qual cosa es treballà, també, el sentit crític.

-Com a exercici d'examen: Per agilitzar la correcció, en ocasions s'ha donat feta la matriu del mapa i un llistat de conceptes al marge, que l'alumne ha de situar correctament. Abans de redactar un tema, també és molt útil demanar-li que elabori un breu mapa conceptual per estructurar les idees.

Cal tenir present que és una tècnica de treball encara poc generalitzada entre l'alumnat, per tant, s'ha de dedicar temps de classe a repassar la seva elaboració, i que alguns mapes incorrectes responen més al poc costum de fer-ne que a errades conceptuals reals. S'ha d'insistir en el fet que cal refer els mapes fins a trobar una representació gràfica correcta, ja que la concisió, claredat i impacte visual són les seves característiques principals.

bibliografia

- NOVAK, J.D.; GOWIN, B. (1984) – *Aprendiendo a aprender*. Barcelona: Martínez Roca, 1998.
- MONEREO, C. (coord) i ALTRES. – *Estrategias de enseñanza y aprendizaje. Formación del profesorado y aplicación en la escuela*. Barcelona: graó, 1994.
- ONTORIA, A. i ALTRES – *El mapa conceptual como instrumento del aprendizaje significativo*. Madrid: Narcea, 1992 («Educación hoy»).
- PÉREZ CABANÍ M.L.I. – *Els mapes conceptuals: anàlisi per a les condicions de la seva utilització*. PERSPECTIVA ESCOLAR, n. 206 (1996).
- ESCAÑO, J.; GIL DE LA SERNA, M. – *El mapa conceptual: un recurso para el alumno y el profesor*. AULA DE INNOVACIÓN EDUCATIVA, n. 14 (1993).
- Els mapes conceptuals: una estratègia d'aprenentatge a parvulari*. GUIX, n. 181 (1992).

El proper número anirà dedicat a «Els 400 anys de l'Escola Pia».

Una bona comunicació millora el rendiment

estudiem
per millorar

Cal un pla intern de comunicació.

Una bona comunicació entre el professorat esdevé un model educatiu per als alumnes: ajuda que les persones s'impliquin en el mateix projecte educatiu.

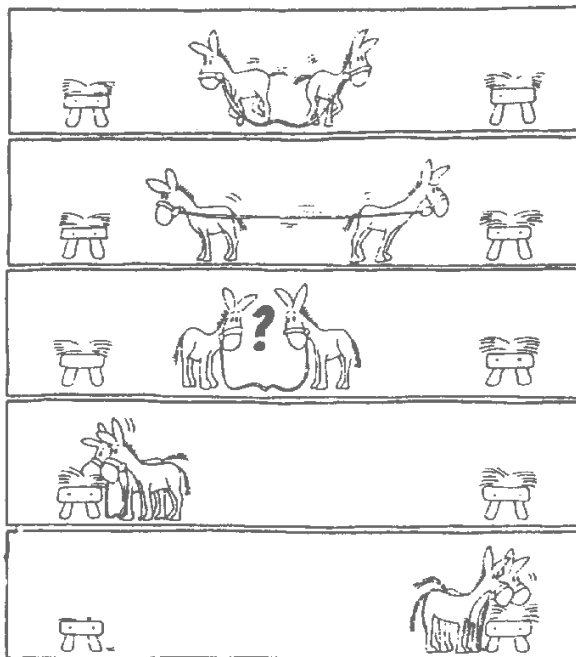
No n'hi ha prou que les coses vagin bé si poden anar millor. Tothom és capaç de comunicar-se espontàniament amb tothom, però si ens ho faciliten, encara ens comunicarem millor.

És bo disposar d'un pla de comunicació interna. No es tracta de burocratitzar més les coses sinó de fer-les més efectives. Un pla de comunicació interna vol dir un ordre de prioritats, unes idees clares, uns instruments ben aplicats i el do de l'oportunitat en els petits detalls.

Alguns punts a tenir en compte:

- No es tracta de comunicar els de "dalt" amb els de "baix": tothom comunica amb tothom.
- Això només és possible amb un estil de gestió participatiu i amb un treball en equip, de manera que la circulació de la informació s'orienti a la presa de decisions per part del grup, d'acord amb les funcions de cadascú.
- Comuniquem sempre: tot el que fem dins i fora de l'escola comunica alguna cosa des del moment que això és percebut per la resta dels estaments implicats.
- Només farem feina des del convenciment que una bona comunicació és positiva per a la marxa global del col·lectiu.
- Les imprevisions, el simple sortir del pas en el dia a dia, és un dels principals obstacles per a una bona comunicació.
- Prestar atenció a les estratègies que milloren la comunicació: el context en què es du a terme, la planificació d'espais i d'horaris que facilitin la relació entre les persones, la documentació a mà, els recursos, els instruments...
- I algú que se n'ocupi, que ho vetlli, que hi estigui al cas. Per entendre'ns, algú que es responsabilitzi que la comunica-

ció interna sigui la que ha de ser, i sense els obstacles que la impedeixen.

Certament, manca comunicació

Alguns elements d'un pla de comunicació interna:

1. Què s'ha de comunicar: coneixement bàsic de l'Escola Pia, funció del Secretariat i de l'Equip de Gestió, ordenament laboral, regulacions administratives i acadèmiques, gestió econòmica organització i funcionament del centre, i aspectes humans de la vida del centre.
2. Temporització: Si bé la informació ha de ser permanent, és bo de planificar-la per evitar un sentit d'immediatesa, que pot impedir la comunicació, i també és bo dosificar-la. Massa informació no s'assumeix.
3. Instruments: Cal valorar i utilitzar tots els mitjans de comunicació de què disposem, tant orals (claustres, reunions d'òrgans escolars, entrevistes personals...), escrits (manuais i guies, fons documentals, llibres d'actes, comunicacions ocasionals, cartelleres, fullets i edicions soltes, premsa, memòries...), com els electrònics.

Miquel Puig - Escola Pia de Sarrià

Noticiari breu

ATENCIÓ ALS CANVIS!

COL·LEGI CALASSANCI

El Sr. Manel Nicolàs, fins ara director pedagògic del Col·legi Calassanci, s'ha fet càrrec, a partir d'aquest curs, de la direcció gerencial de l'escola. Li desitgem molts encerts en aquesta nova responsabilitat i, alhora, agraim al Sr. Pep Soler la seva dedicació en aquest centre durant tot el curs passat.

NOVES CARES A L'EQUIP DE GESTIÓ

Aquest curs hi ha persones noves a l'Equip de Gestió del Secretariat. L'Eulàlia París, docent de Diputació, treballarà en l'àmbit pedagògic i tindrà cura especial d'aquesta revista "Papers" i del banc de materials curriculars. En Carles Bonet és un nou tècnic informàtic que farà possible l'ampliació dels serveis que s'ofereixen a les escoles. En l'àmbit econòmic hi ha també l'Antoni Uclés, en tant que director financer de Balmes i de Terrassa.

Per contra, cal agrair la feina feta per la Núria Oller i l'Enric Benavent perquè retornen a la plena dedicació de les seves escoles d'origen. També notem el buit del P. Salvador Riera, enviat a Mexicali per fundar una nova escola i un centre de formació escolapi. A tots ells, molta sort!

ELS NOSTRES GUARDONATS. N'HI HA MOLTS!

Molts alumnes de les nostres escoles han rebut, a finals del curs passat, un premi. Han guanyat perquè han participat. Si els coneixem, ja els podem felicitar:

Oscar Bonache García, alumne de Vilanova, va guanyar una beca d'un milió de pessetes per a l'esport de la seva escola participant i guanyant el Primer Concurs de Disseny ADIDAS.

L'Alba Pérez de 1r d'ESO, l'Elena Carbonell i l'Anna Soldevila de 2n de BUP, l'Ariadna Padró i en Josep Pedrals de COU, tots ells de Ntra. Sra., van ser guardonats en els Jocs Florals del districte de l'Eixample de Barcelona i en Josep Pedrals va rebre el 1r premi de la ciutat de Barcelona per la seva poesia.

La Mireia Llopart, de 8è d'EGB de Granollers, guanyà el 1r premi provincial de redacció en castellà (7è d'Espanya) organitzat, des de fa molts anys, per l'empresa Coca-Cola. D'altres alumnes també han guanyat premis en el concurs de redacció en català.

Moltes felicitats a tots ells i que aquest guardó els sigui un fort estímul i un motiu d'engrescament per avançar pel camí de la imaginació i de la creació i poder anar col·laborant en l'enriquiment de la nostra llengua i de la nostra cultura. Enhorabona!

IGUALADA

EXPOSICIONS AL CLAUSTRE

Els departaments de geologia, de ciències i de visual i plàstica de l'Escola Pia d'Igualada van organitzar, el maig passat, unes exposicions sobre "La vida a l'Anoia fa 50 milions d'anys" i "Tots els ocells rapinyaires de Catalunya" que van ser visitades, amb molt d'èxit, pels alumnes de l'escola, els d'altres escoles i de la gent de la ciutat. Van tenir el suport del Centre d'Estudis Comarcals d'Igualada.

NO FEU FEINA EN VA!

L'Equip de Gestió disposa d'un extens conjunt de material curricular, anomenat "Banc de Materials Curriculars", que s'ha anat elaborant i arxivant, fruit del treball de molts docents de les nostres escoles. Aquest material està obert a la consulta. Esperem que aquest curs n'hi haurà més després de les aportacions que tots puguem anar fent. Els llistats els podeu demanar a la pròpia escola o directament a l'Eulàlia París de l'Equip de Gestió.

LES ESTADES PEDAGÒGIQUES DE LA FUNDACIÓ

La Fundació Joan Profitós i el Secretariat de l'Escola Pia de Catalunya obre la possibilitat d'unes estades de recerca i d'aprofundiment en una àrea pedagògica del seu interès, per crear lligams d'amistat entre ells i per premiar-los el treball i la motivació en determinats aprenentatges. Van participar-hi 40 alumnes repartits en diferents àrees de treball: *Descobreix l'illa de Port Lligat i el seu medi marí*, *Descobreix la vida a l'alta muntanya: plantes, arbres i bestioles*, *Descoberta d'una àrea natural* per als alumnes de 1r cicle d'ESO i 8è d'EGB i *Fotografia* per als alumnes de 3r i 4rt d'ESO, 1r i 2n de BUP i 1r i 2n de FP primer grau. Totes aquestes estades, fetes a diferents llocs de Catalunya, han fet que els nois i noies tornessin il·lusionats i engrescats d'aquesta, per a molts d'ells, inoblidable experiència.

CLOENDA DE CURS A L'ESCAC

L'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya (ESCAC) va clausurar el curs, com ja va sent tradició, fent un homenatge sorpresa a un personatge representatiu del món del cinema i conegut i treballat pels alumnes de l'escola. En aquesta ocasió es va triar José Luís Borau, aragonès de 68 anys, que havia estat professor de guió de l'Escola Oficial de Cinematografia. El mateix Borau es manifestà sorprès per l'enrenou de l'acte i comentà, divertit, que "*Jamás me eligiría a mí mismo para interpretar a José Luís Borau*".

QUE ELS ALUMNES ENS PRESENTIN CALASSANÇ!

Aquest any, amb motiu dels 400 anys de l'inici de l'Escola Pia, hi ha previstos diferents actes commemoratius, en dues fases (escolar i interescolar). Un dels primers en què els nostres alumnes de 2n i 3r d'ESO en poden ser protagonistes és el CONCURS PER FOMENTAR EL CONEIXEMENT DE SANT JOSEP DE CALASSANÇ. Les bases ja són a les escoles. Recordeu que el termini és el 30 d'octubre.

DÉU TAMBÉ HI ÉS, A L'AULA!

Per anar introduint poc a poc els nostres alumnes en el fet transcendent i acostar-los a Déu, el CEP 1 ha creat un material didàctic, de fàcil manipulació i amb il·lustracions per als més petits, amb la intenció de donar eines i poder facilitar el llenguatge religiós a les nostres escoles. *Per al cicle inicial: PREGÀRIES A L'AULA; per al cicle mitjà: PREGÀRIES; i per al superior PREGÀRIES D'AULA.*

6 DIES DIFERENTS

60 nois i noies d'un promig de 16 anys, acompanyats per 10 monitors, es troben, del 25 al 30 de juliol, a Pineta per gaudir, enmig d'un gran espai natural, d'uns dies de convivència i de reflexió, de contrast i d'opinió i alhora de relax i de diversió. Tant els participants com els monitors fan una bona valoració de l'experiència.

JORNADA FORMATIVA D'ANIMADORS DE LA FE

El dia 2 de setembre, 60 professionals de les nostres escoles (agents de pastoral) participen en una jornada de treball i de reflexió a l'escola Pia de Sarrià.

El Sr. Alfred Aguilar, professor de Sitges, a través d'una ponència exposa "Una proposta de millora de la nostra acció escolar en l'animació de la fe".

El P. Mascaró presenta la nova estructura de pastoral del Secretariat i les accions pastorals entorn dels 400 anys d'Escola Pia. Tots els participants tenen una estona d'intercanvi d'experiències amb gent de la pròpia zona i discuteixen la programació del curs.

EL CARÀCTER PROPI

Caràcter: "Tret distintiu, qualitat pròpia que distingeix una persona, un organisme, una cosa d'altres".

Propi: "que és d'un mateix i no d'altri". (def. d'ICC)

Aquests mots ens defineixen. "El Caràcter Propi de l'Escola Pia de Catalunya" (1986) és el document bàsic on s'explicita la propos-

ta educativa de l'Escola Pia a la societat d'avui i les línies fonamentals de la seva actuació. Aquesta és la definició que encapçala el llibret que s'ha publicat de manera provisional per poder difondre atractivament i clara els ideals més essencials que ens defineixen. Mirem-lo amb atenció i que tots els interessats puguin fer aportacions a la proposta d'aprofundiment.

ELS DIRECTIUS ES FORMEN I PLANIFIQUEN

Els equips directius de totes les escoles fan dues "tancades" (jornades de treball) l'any amb l'Equip de Gestió per establir criteris comuns i actuar amb coherència. L'Alifara el mes de juny i 2 dies a finals d'agost en què, a més de tota la feina de previsió i planificació, hi ha conferències formatives. Es comptà amb una intervenció del P. General J. Mª Balcells.

CONSELL DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS

El màxim organisme col·legiat de participació de totes les escoles i estaments es reuní, el 26 de maig, en sessió ordinària, per rebre informacions sobre el desenvolupament del curs 1996-97 a les escoles i sobre les previsions per a l'actual, i valorar el nivell d'acompliment dels Objectius: es tractà l'organització de les escoles i es donà compte de l'experimentació d'un nou organigrama que es realitza en quatre escoles, es presentaren els pressupostos aprovats i les seves principals tendències, s'estudiaren les possibilitats de celebració dels 400 anys de l'inici de l'escola per a tots, s'analitzaren les resultats de l'avaluació de la Jornada Pedagògica i es creà una comissió per estudiar un document del Capítol General sobre els escoles i fer-hi aportacions.

Un nou curs

Reptes per a la Joana

A la Joana li assignen aquest curs una tutoria. Això vol dir que davant d'un grup d'alumnes -potser els mateixos durant tot el cicle- haurà de dirigir l'acció educativa global del centre. Però també que atindrà personalment a cada una de les noies i a cada un dels nois que se li encomanin. Pateix per aquesta relació, no sap quin to donar-li.

Poc a poc, o molt de pressa, descobrirà que no es tracta que ella xerri o que pregunti: només cal posar-se en disposició d'escoltar. Molts dels que tindrà al davant tenen poques oportunitats de parlar a fons sobre ells mateixos, moltes de les que rebirà necessitaran aquesta escolta atenta i respectuosa tot i que elles no la demana-

ran espontàniament.

Aleshores, si no vol patir-hi innecessàriament o no vol restar davant de l'alumnat com qui només compleix un ritual escolar, haurà de dotar-se de mecanismes que li permetin entendre les situacions i que ajudin el seu interlocutor a valorar de forma més ajustada el que viu i els condicionants en què està immers.

Però l'actitud d'acollida -tan bàsica, per humana i evangèlica- no pot ser la seva única resposta: si no ajuda també l'infant o el jove, d'acord amb la seva maduresa, a discernir les opcions possibles, no deixarà la feina a mig fer, encara amb més insatisfacció?

Zum - Zum

agenda

OCTUBRE

- 2 Formació responsables base de dades de personal de les 10 a les 2 del migdia.
- 7 Formació programa avaluació secundària de les 10 a 2/4 de 2 del migdia.
- 8 Reunió responsables voluntariat de 4 a 6 de la tarda.
- 9 Reunió coordinadors 1r cicle d'ESO de les 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 13 Reunió coordinadors 3r cicle primària de 2/4 de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 14 Àrees ESO. De les 4 a 6 de la tarda.
- 16 Reunió coordinadors 2n cicle d'ESO de les 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 20 Reunió coordinadors 2n cicle primària de 2/4 de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 23 Reunió coordinadors de Batxillerat de les 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 24 Formació responsables borsa de treball i formació ocupacional de les 10 a les 6 de la tarda.
- 25 Trobada docents 1r i 2n any.
- 27 Reunió coordinadors 1r cicle de primària de 2/4 de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 28 Reunió PAI 1r de les 10 a 2/4 de 2 del migdia.
Àrees ESO. De les 4 a les 6 de la tarda
- 30 Formació administradors: temes laborals i actualització del manual.

NOVEMBRE

- 3 Reunió coordinadors infantil de 2/4 de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
CEP-2. Presentació de materials de 2/4 de 4 a les 6 de la tarda.
- 4 Formació Access usuaris programa d'avaluació 2n any. de les 10 a 2/4 de 2 del migdia.
- 6 Formació administradors: informàtica de 2/4 de 10 a la 1 del migdia.
- 7 Formació Access usuaris programa d'avaluació 2n any de les 10 a 2/4 de 2 del migdia.
- 8 Trobada jove secundària.
- 11 Reunió PAI 2n de 10 a 2/4 de 2 del migdia.
Àrees ESO. De 4 a 6 de la tarda.
- 13 Formació administradors: informàtica de 2/4 de 10 a la 1 del migdia.
Reunió coordinadors borsa de treball i formació ocupacional de 4 a 6 de la tarda.
- 18 Reunió PAI 3r de 10 a 2/4 de 2 del migdia.
- 20 Formació administradors: informàtica de 2/4 de 10 a la 1 del migdia.
Formació Batxillerats de les 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 22 Trobada jove 1r i 2n d'ESO.
- 24 Reunió coordinadors d'informàtica de 2/4 de 4 a 2/4 de 7 de la tarda.
- 27 **Sant Josep de Calassanç.**

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.